

Social- og indenrigsminister Astrid Krag's talepapir

Anledning	Besvarelse af SOU alm. del – samrådssp. AG og AH om sagen om bedrageri
Dato / tid	27. august 2020, kl. 13.00-14.00
Sted	Folketinget, lokale 1-133
Talens varighed	10 min.
Talens formål	Besvarelse af samrådsspørgsmål
Publikum og programpunkt	Åbent samråd om sagen om bedrageri i Socialstyrelsen

Samrådsspørgsmål AG

Vil ministeren redegøre for, om hun fortsat er tilfreds med konklusionerne i de to eksterne undersøgelser fra henholdsvis Kammeradvokaten og PwC, der blev udarbejdet i forbindelse med misbrug af betroet magt i socialstyrelsen, og ser ministeren grund til at genoverveje, hvorvidt der bør placeres politisk og/eller tjenstligt ansvar i sagen om svindel for ca. 120 mio. kr. i Socialstyrelsen?

Samrådsspørgsmål AH

Vil ministeren uddybende begrunde, hvorfor hun ikke finder anledning til at følge anbefalingerne fra Transparency International Danmark (SOU alm. del. bilag 176 og svar på spørgsmål 397) og genbesøge de to eksterne undersøgelser fra henholdsvis Kammeradvokaten og PwC, der blev udarbejdet i forbindelse med misbrug af betroet magt i Socialstyrelsen?

Det talte ord gælder

[Indledning]

- Tak for invitationen til dette samråd.
- Det er nu tredje gang, der er samråd om sagen om bedrageri i Socialstyrelsen, men det er min første gang som minister for området.
- Jeg vil besvare de to spørgsmål samlet.

[Om PWC's undersøgelse]

- Sagen om svindel for ca. 120 mio. kroner fra den tidligere satspulje, som jeg tror rystede alle, er belyst fra flere vinkler. Og senest har også straffesagen rullet sagens fakta meget detaljeret op og det efter mine juristers vurdering uden at tilføre sagen noget nyt i forhold til spørgsmålet om ansvarsdelen.
- Fokus for straffesagen og efterforskningen har da også været et andet – nemlig at bevise forsæt og skyld i forhold til bedrageriet og ikke at foretage vurderinger af spørgsmålet om et personaleretligt ansvar for, at bedrageriet kunne finde sted. Og hertil kommer, at alt materiale fra de to undersøgelser, der omtales i samrådsspørgsmålet, er indgået i politiets efterforskning.

- De to undersøgelser blev foretaget i perioden ultimo 2018 til primo 2019, og der er tale om eksterne og uafhængige undersøgelser.
- PwC foretog – på opdrag fra Socialstyrelsen – den ene undersøgelse i sagen. Her var opdraget at afdække selve hændelsesforløbet omkring den formodede svindel. Konkret skulle PwC finde ud af, hvordan svindlen skete og i hvilket omfang. Her blev metoderne afdækket og i den forbindelse også kontrolsvaghederne i tilskudsadministrationen.
- Disse kontrolsvagheder fik – sammen med Rigsrevisionens oversigtsnotat fra november 2018 – PwC til at konkludere, at Rigsrevisionen gennem årene har givet en række anbefalinger, som kunne have bidraget til at begrænse eller helt stoppe bedrageriet.
- Når man hører det, er jeg enig i, at det er helt naturligt at spørge, om der er nogen, der har sovet i timen gennem årene.
- PwC konkluderede da også, at når svindlen alligevel kunne ske, så måtte det være fordi, ministeriets opfølgning alene var sket delvist eller slet ikke implementeret.
- Men PwC kunne alligevel ikke efter deres omfattende gennemgang pege mere konkret på, hvilken konkret manglende form for opfølgning, der har betydet, at der ikke

blev lukket ned for svindlen. Af den årsag, at der manglede den nødvendige dokumentation.

[Advokatundersøgelsens konklusioner]

- Kammeradvokatens undersøgelse belyste sagen fra en anden – og selvfølgelig juridisk – vinkel.
- Der var her tale om en minutiøs og fuldstændig gennemgang af relevante dele af Rigsrevisionens rapporter.
- Samtidig blev al den foreliggende dokumentation over flere årtier gransket.
- For at kunne konkludere om og hvor, der var sket et egentligt svigt, var det nødvendigt at afdække forløbet nøje både tids- og indholdsmæssigt. Men også her løb man ind i problemet med den mangelfulde dokumentation. Det vender jeg tilbage til.

[Et tjenstligt ansvar]

- At en undersøgelse – og i dette tilfælde PwC – konkluderer, at en bedre opfølgning kunne have medvirket til at begrænse svindlen, er ikke det samme som, at man så vil kunne pålægge nogen et ansvar for, at det ikke er sket i nødvendigt omfang.
- Som det tidligere er blevet oplyst over for udvalget, så er der en række meget strenge betingelser, der skal være opfyldt, for at dette vil kunne ske.

- Der er 3 hovedbetingelser, som skal være opfyldt ved vurderingen af, om der foreligger en tjenesteforseelse.
- For det første skal der foreligge en objektiv tilsidesættelse af en pligt - en såkaldt pligtforsømmelse. Det kan være en situation, hvor en tjenestemand har undladt at følge gældende retsregler.
- 2) For det andet skal tilsidesættelsen kunne tilregnes en person som forsætlig eller uagtsom. En hændelig tilsidesættelse er således ikke nok.
- 3) Endelig skal tilsidesættelsen være af en vis grovhed. Vurderingen af, om der foreligger tilstrækkelig grovhed, må ske ud fra et helhedsorienteret skøn.
- Efter sin meget grundige undersøgelse har Kammeradvokaten, som I ved, konkluderet, at disse juridiske betingelser IKKE er opfyldte. Og at der derfor ikke kan placeres et tjenstligt ansvar.
- Den primære årsag til det er, at der mangler dokumentation.
- Det kan med andre ord ikke – på trods af det kæmpe sagsmateriale, der strækker sig over flere årtier – konkluderes, at der foreligger handlinger og adfærd fra nogle bestemte personer, der kan føre til, at man placerer ansvaret dér.
- Det er frustrerende, at det er konklusionen. Det tror jeg alle her i lokalet er fuldstændig enige om. Og hvis der var grundlag for

at placere et tjenstligt ansvar, så skal I vide, at jeg ikke ville tøve med at gøre det. Men det er der ikke.

[Genovervejelse af ansvar]

- Som jeg også sagde i min besvarelse af udvalgets spørgsmål nr. 83 fra september sidste år, så er der siden Kammeradvokaten afsluttede sin undersøgelse ikke fremkommet yderligere relevant materiale i sagen.
- Og det har straffesagen mod Britta Nielsen ikke ændret på. Sagen har heller ikke kastet nyt lys over spørgsmålet om tjenstligt ansvar.
- Sagen er undersøgt meget grundigt, og Britta Nielsen er heldigvis blevet dømt for forholdet. Det er meget ærgerligt og frustrerende, at vi ikke kan komme videre med ansvarsdelen, men jeg tager til efterretning, at det desværre er sådan, det er.

[Anbefaling fra Transparency International Danmark]

- Det er også baggrunden for, at jeg ikke finder grundlag for at genbesøge undersøgelserne, sådan som Transparency International Danmark anbefaler.
- Transparency International Danmark bygger sin anbefaling om at genbesøge undersøgelserne på den tese, at den daværende politimæssige efterforskning skulle have sat

begrænsninger for de to undersøgelser. At der skulle være dokumenter, som PwC og Kammeradvokaten ikke skulle have haft adgang til, og at tingene derfor ikke blev undersøgt til bunds, på grund af den politimæssige efterforskning af sagen.

- Den misforståelse vil jeg gerne mane helt i jorden. PwC og Kammeradvokaten har haft adgang til *alle* oplysninger – også de relevante oplysninger om besvigelsermetoder, der indgik i den politimæssige efterforskning.
- Og alle de oplysninger er indgået i deres undersøgelser og i rapporterne.
- At alle oplysninger så ikke var med i de to rapporter, der blev offentliggjort den 1. marts sidste år, er en helt anden sag.
- Det var netop begrundet i den daværende politimæssige efterforskning, at det ikke skulle lægges frem, mens politiet efterforskede. Men undersøgt var det.
- Jeg bakker fuldt og helt op om Transparency International Danmarks arbejde for bl.a. at styrke befolkningens tillid til de offentlige myndigheder.
- Jeg er også fuldstændig enig med dem i, at det danske offentlige system bygger på tillid og korrekt kontrol. Men at kontrollen aldrig må blive for massiv de forkerte steder, fordi vi så risikerer, at medarbejderne mister tilliden og arbejdsglæden.

- Dog mener jeg, at kontrol og tæt opfølgning efter en sag som denne er helt afgørende for at sikre, at noget lignende ikke sker igen.
- Og jeg er også enig med Transparency International i, at det er meget vigtigt, at der bliver kastet lys over eventuelle systemfejl, så de kan blive rettet hurtigst muligt.
- Jeg er også enig med Transparency International i, at det efter et stykke tid er relevant at evaluere, om vi har fået etableret de rigtige procedurer. Jeg mener faktisk, at det er en grundlæggende del af et velfungerende kontrolmiljø *løbende* at foretage den vurdering.
- Derfor er det også en indlejret del af Socialstyrelsens arbejde at sikre, at kontrolmiljøet er effektivt – det vil sige ikke blot, at det er sikkert, men også at det er hensigtsmæssigt ift. tilliden og anvendelsen af ressourcer.
- Og i departementets arbejde med nye forretningsgange har vi fokus på at samle op og vurdere, om vores nye måde at arbejde på i tilstrækkelig grad bidrager til at understøtte en sikker og effektiv drift.
- En række initiativer er igangsat efter seneste samråd. Dem vender jeg tilbage til lige om lidt. Vi tager anbefalingerne fra Transparency International til os, og vil handle derefter.

[Hvordan der er strammet op]

- Nu er den vigtigste opgave at sørge for, at en lignende sag ikke kan ske igen. Også derfor en tak til samrådsspørger for at indkalde til samrådet.
- Det giver mig anledning til at gennemgå nogle af de ting, der er iværksat siden sidste samråd. Og der er sket rigtig meget, siden spørgeren sidst indkaldte til samråd.
- Ud over den dom, der er faldet, så er der brugt meget tid på helt nødvendige opstramninger – både i Socialstyrelsen og i departementet.
- Det har været og er fortsat et stykke arbejde – først at ”lukke hullerne” så at sige, konkret at forbedre kontrolmiljøet og at indføre og sikre de rigtige arbejdsgange. Læringen har også ført til ændringer på organisatorisk niveau. I ministeriet er der i foråret 2019 oprettet et tilsynskontor, der bl.a. har til opgave at sikre styrket fokus på sikker drift på hele ministerområdet.
- Dette sker bl.a. ved risikostyring og konsekvent opfølgning på revisioner på hele ministerområdet,
- Tilsynskontoret har i første halvår af 2020 udrullet et fælles koncept for risikostyring og foretaget en gennemgang af historiske og aktuelle revisionsrapporter på ministerområdet. Ved gennemgangen har hhv. de ansvarlige institutioner og

tilsynskontoret vurderet, om bemærkningerne er håndterede og dermed kan betegnes som lukkede.

- Resultaterne fra revisionsgennemgangen og fremtidige revisioner bliver i den kommende tid samlet i en egentlig database for at sikre fremadrettet overblik.
- Og det siger sig selv, at der i selve tilskudsadministrationen i Socialstyrelsen, siden sagen blev rullet op, er gjort rigtig mange tiltag for at sikre sig mod lignende sager og for generelt at forbedre kontrolmiljøet. Der er i 2019 etableret nye forretningsgange og kontroller med udbetalingen af tilskudsmidler. Styrelsen har styrket det interne kontrolmiljø, herunder er der etableret den nødvendige funktionsadskillelse og ændret brugerroller i det tilskudsadministrative system, så samme medarbejder fx ikke både kan ændre kontonumre og foretage udbetalinger.
- Det er helt afgørende vigtigt, at der med de skitserede ændringer og stramninger er tryk om kontrolmiljøet. Socialstyrelsen bad derfor i sommeren 2019 PwC om at gennemgå de nye forretningsgange i tilskudsadministrationen grundigt.
- PwC har vurderet, at kontrolmiljøet er robust. Rigsrevisionen har netop her i august – på baggrund af deres grundige revision af regnskabet sidste år - også konkluderet, at der er

implementeret nye forretningsgange og kontroller, som styrker kontrolmiljøet.

- Det betyder ikke, at der ikke kan gøres mere for at reducere risiko – det er ikke en engangsøvelse, som Transparency International også peger på. Men Socialstyrelsen har fået lukket hullerne og fået etableret kontroller, der hvor it-miljøet kræver det.

[Afslutning]

- Der er blevet talt og skrevet meget om denne sag. Jeg tror godt, at jeg kan sige, at hele Danmark har været chokeret og oprørt over, at det lykkedes en medarbejder at bedrage staten for så mange penge – og over så mange år.
- Penge, der kunne have gjort gavn hos vores udsatte borgere.
- Og derfor ønsker vi alle, tror jeg, at nogen – ud over Britta Nielsen selv – må kunne gøres ansvarlige for millionsvindlen.
- Grundlæggende mener jeg, at der *burde* placeres et tjenstligt ansvar, men det kan der bare desværre ikke, hvor gerne man end ville det.
- Det er undersøgt fra alle vinkler, og der er brugt rigtig mange ressourcer på det.
- Det, man derimod kan, er at tage læringen fra sagen med og handle på den. Og det har vi gjort, og også siden det sidste

samråd om sagen. Så selv om vi ikke kan placere et politisk og tjenstligt ansvar, så er der heldigvis nu faldet dom i sagen, og vi har taget en række benhårde konsekvenser af den:

- Der er oprettet et tilsynskontor i departementet, som har styrket tilsyn og fokus på sikker drift
- I Socialstyrelsen har man etableret nye forretningsgange og kontroller
- Rigsrevisionen har som nævnt ovenfor afsluttet sagen om mangelfuld tilskudsadministration i Socialstyrelsen.
- Det afgørende for mig er, at der bliver gjort alt, hvad der er muligt for at sikre, at en sag som denne ikke forekommer igen.
- Jeg mener, at der allerede er igangsat gode og vigtige skridt i den retning, og at det gode afsæt for drøftelser på bagkant af sagen derfor kunne være, om der er andet og mere, der kan og skal gøres i et fremadskuende perspektiv.
- Tak for ordet.